

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2014/4266
KARAR TARİHİ : 25/03/2015

TAVSİYE KARARI

ŞİKAYETÇİ : H.C.

ŞİKAYET EDİLEN İDARE : 1- Gazi Üniversitesi Rektörlüğü
2-Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (Re'sen)

ŞİKAYETİN KONUSU : Şikayetçi, 05/11/2011 tarihinde Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans programına kayıt yaptırdığını, 1 yıl bilimsel hazırlık sınıfında okuduğunu, harç yatırmaması gerekirken yatırmak zorunda kaldığı 129,00-TL'lik harç tutarının iadesini talep etmektedir.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 30/09/2014

I. USÛL

A. Şikayet Başvuru Süreci

1) Şikayet başvurusu, Kurumumuza e-başvuru yolu ile gönderilen ve ... tarih ve ... sayı ile kayıt altına alınan, gerçek kişiler için şikayet başvuru formu vasıtasıyla yapılmıştır. Şikayet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikayetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiştir. 2014/4266 sayılı Tavsiye Karar Önerisiyle Kamu Başdenetçisi' ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bulunmadığı tespit edilmiştir.

3) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu uyarınca; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı şikâyet konusu ile ilgili ve ilişkili olduğundan, inceleme ve araştırmada re'sen taraf olarak gösterilmesi gerekmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikayetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

4) Şikayetçi, başvurusunda; Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Programına kayıtlı öğrenci olduğunu, 2011 yılında yüksek lisans programına kayıt yaptırdığını, 2011-2012 Güz ve Bahar dönemlerinde yüksek lisans bilimsel hazırlık programında yer alan dersleri aldığını, 2012-2013 ve 2013-2014 Güz ve Bahar dönemlerinde de normal yüksek lisans derslerini aldığını, 2014-2015 Güz döneminde ise; tez dönemi kaydının yapılabilmesi için 20132014 Güz dönemi için 129,00.-TL para yatırması gerektiğinin belirtilmesi üzerine 11/09/2014 tarihinde ödeme yaptığını, oysa ki yüksek lisans öğreniminin 5'inci yılı (3'üncü yıl) olduğunu, bu dönem harç yatırmaması gerekirken kaydının tamamlanabilmesi için yatırmak zorunda kaldığı harcın kendisinden haksız biçimde tahsil edildiğini iddia ederek harcın tarafına iadesini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikayete İlişkin Açıklamaları

5) Kurumumuz tarafından tarih ve sayılı yazıyla, Gazi Üniversitesi Rektörlüğünden konuya ilişkin bilgi ve belgeler talep edilmiştir.

6) Kurumumuza, Gazi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından ... tarihli ve sayı ile cevap verilmiştir. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından gönderilen cevabi yazıda;

7) Gazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği' nin 11/8 maddesi uyarınca bilimsel hazırlık programı için belirlenen sürenin en çok bir takvim yılı olup programda geçirilen sürenin yönetmelikte belirtilen yüksek lisans veya doktora programı sürelerine dahil edilemediği,

8) Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre lisansüstü programların süreleri yüksek lisansta normal sürenin dört yıl azami sürenin ise 3 yıl olduğu, süresi içerisinde programı tamamlayamayan öğrencilerin 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve her yıl yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair Karara göre işlem yapıldığını ve anılan mevzuat gereğince katkı payı alındığı, hususları belirtilmiştir.

C. Olaylar

9) Şikâyetçi H.C., 2011 yılında Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Programına kayıt yaptırmış ve alan dışı bir lisans programından mezun olması nedeniyle 2011-2012 Güz ve Bahar dönemlerinde Bilimsel Hazırlık programında yer alan dersleri aldığı,

10) 2012-2013 ve 2013-2014 Güz ve Bahar dönemlerinde ise yüksek lisans derslerini almıştır. 2014-2015 Güz dönemi tez dönemi olup, kaydının yapılabilmesi için Öğrenci Bilgi Sistemi'nde 129,00 TL yatırması gerektiği belirtilmiştir. Şikayetçi H.C., ders kaydının tamamlanabilmesi için belirtilen 129,00 TL harç ücretini 11/09/2014 tarihinde hesaptan havale yoluyla ödediği,

11)2014-2015 dönemine ilişkin yatırmak zorunda kaldığı harç ücretinin tarafına iade edilmesi için 16/09/2014 tarihli dilekçe ile Gazi Üniversitesi başvuruda bulunmuştur. Gazi Üniversitesi tarafından .. 2014 tarih ve ... sayılı cevap yazısı ile söz konusu harç ücretinin iade edilemeyeceği şikayetçiye bildirildiği, Şikayetçi, sorunun çözümü için 30/09/2014 tarihinde Kamu Denetçiliği Kurumu'na başvuruda bulunduğu görülmüştür.

D. Kamu Denetçisinin İnceleme ve Araştırma Bulguları

12) Şikayete ilişkin inceleme kapsamında; 03/11/2014 tarih ve ... sayılı yazı ile Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden şikayete konu işleme ilişkin bilgi ve belgeler

istenilmiştir. Gönderilen bilgi ve belgeler dışında İdarece yapılan hukuki açıklamalara yukarıda "İdarenin şikayete ilişkin açıklamaları" başlığı altında yer verilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

13) 2709 sayılı T.C. Anayasasının "Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi" başlıklı 42 nci maddesinde; "eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi ile ilgili olarak, kimsenin eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılamayacağı ve öğrenim hakkının kapsamının kanunla tespit edileceği ve düzenleneceği",

"Vergi Ödevi" başlıklı 73 üncü maddesinde; "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisinin Bakanlar Kurulu'na verilebileceği" hüküm altına alınmıştır.

14) 04/11/1981 tarihli 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun "Diploma Alma, Ders Kredilerinin Hesaplanması, Öğrencilik Haklarından Yararlanma ve Sınavlar" başlıklı 44'üncü maddesinin (c) fıkrasında; "bir yıl süreli yabancı dil hazırlık sınıfı hariç, kayıt olduğu programa ilişkin derslerin verildiği dönemden başlamak üzere, her dönem için kayıt yaptırıp yaptırmadığına bakılmaksızın önlisans programlarını azami dört yıl, lisans programlarını azami yedi yıl, lisans ve yüksek lisans derecesini birlikte veren programları azami dokuz yıl, yüksek lisans programını azami üç yıl, doktora programını ise azami altı yıl içinde başarı ile tamamlayarak mezun olamayanlar, bu Kanunun 46 ncı maddesinde belirtilen koşullara göre ilgili döneme ait öğrenci katkı payı veya öğrenim ücretlerini ödemek koşulu ile öğrenimlerine devam etmek için kayıt yaptırabilir. Bu durumda, ders ve sınavlara katılma ile tez hazırlama hariç, öğrencilere tanınan diğer haklardan yararlandırılmaksızın öğrencilik statülerinin devam edeceği",

Aynı Kanunun; "Cari Hizmet Maliyetinin Hesaplanması, Öğrenci Katkı Payları ve Öğrenim Ücretleri" başlıklı 46'ncı maddesinin (d) fıkrasında; "44 üncü maddenin (c) fıkrasındaki süreler içinde öğrenimin tamamlanamaması halinde, her bir ilave ders için kredi başına ödenecek öğrenci katkı payı veya öğrenim ücreti; dersin alınacağı dönem için bu maddenin (c) fıkrasına göre belirlenecek olan kredi başına katkı payı veya öğrenim ücretinin yüzde yüzü, ikinci defa kayıt yaptırılması halinde yüzde ikiyüzü, üçüncü defa kayıt yaptırılması halinde yüzde üçyüzü, dördüncü ve daha fazla defa kayıt yaptırılması halinde ise yüzde dörtyüzü olarak hesaplanır" hükümlerini amirdir.

15) 2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair 2014/6787 Karar Sayılı ve 27/09/2014 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı' nın "Süresinde mezun olamayan öğrencilerin katkı payı veya öğrenim ücreti tutarları ile artırımlı katkı payı ve öğrenim ücreti uygulaması" başlıklı **11 inci maddesinin 1 inci fıkrasında;** "lisansüstü düzeydeki yükseköğretim programlarından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen süreler sonunda mezun olamayan öğrencilerden ekli cetvellerde belirtilen tutarlar kadar öğrenci katkı payı ve öğretim ücreti alınır" şeklindedir.

16) 01/07/1996 tarihli ve 22683 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin "Süreler" başlıklı 10'ncü maddesinin (a) fıkrasında; "Tezli yüksek lisans programını tamamlama süresi azami üç yıldır şeklindedir " düzenlemesi yer almaktadır.

17) 15/08/2013 tarihli ve 28736 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 11'inci maddesinin 8'inci fıkrasında; "Bilimsel hazırlık programı için belirlenen süre en çok bir takvim yılıdır. Bu programda geçirilen süre, bir yılı aşmamak şartıyla bu Yönetmelikte belirtilen tezli yüksek lisans veya doktora programı sürelerine dâhil edilmez, 15'inci maddesi, ... tezli yüksek lisans ve doktora/sanatta yeterlilik programlarında kayıtlı öğrenciler normal sürelerini aşmaları halinde katkı payını yerine getirmekle yükümlüdürler, 26'ncı maddesi, tezli yüksek lisans programını tamamlama süresi **azami** üç yıldır " düzenlemesi yer almaktadır.

C. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

18) Anayasal olarak hiç kimse eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılamaz ve yine anayasal olarak öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Bu doğrultuda, ilgili idarenin işlemi Yükseköğretim mevzuatı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

19) Anayasanın 73'ncü maddesinin, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde Kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisinin Bakanlar Kurulu'na verilebileceği hükmü gereği (Bkz.par.15) her yıl Bakanlar Kurulu Kararınca; lisansüstü düzeydeki yükseköğretim programlarından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen süreler sonunda mezun olamayan öğrencilerden ekli cetvelerde belirtilen tutarlar kadar öğrenci katkı payı ve öğrenim ücreti alınır şeklindeki düzenlemeye uygun olarak harç tahsilatı yapılmıştır.

20)Şikayetçinin; 2012-2013 ve 2013-2014 Güz ve Bahar dönemlerinde normal yüksek lisans derslerini aldığı, 15/08/2013 tarihli ve 28736 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği' nin 15'inci maddesi gereğince tezli yüksek lisans ve doktora/sanatta yeterlilik programlarında kayıtlı öğrencilerin normal sürelerini aşmaları halinde katkı payını ödemekle yükümlü tutuldukları, 26'ncı maddesinde, tezli yüksek lisans programını tamamlama süresinin **azami** üç yıl olduğu, şeklindeki düzenlemeden hareketle 2014-2015 Güz döneminde 5'nci yarıyıl olması ve **mevzuatta belirtilen azami süre içerisinde bulunması nedeniyle harç ücretinin haksız olarak tahsil edildiği şeklinde değerlendirilmektedir.**

21) Bu açıklamalar neticesinde; mevzuatta geçen "**azami üç yıldır**" ibaresinin, yüksek lisans öğreniminin bitirilmesi için gereken süre olduğu, şikayet konusu olayda, şikayetçinin; bilimsel hazırlık dönemi hariç ve yüksek lisans süresi dahilinde sayılmamak üzere, 2012-2013 ve 2013-2014 Güz ve Bahar dönemlerinde normal süreler dahilinde yüksek lisans dersleri aldığı, buradan hareketle 2014-2015 Güz döneminde şikayetçinin; 3'ncü yılında (5'nci yarıyıl) eğitim görmekte olduğu tespit edilerek; **ilgili mevzuat gereğince şikayetçi azami süre dahilinde sayıldığından ilgili idarece harç tahsilatının yapılmasının yerinde olmadığı, bu nedenle de idarenin söz konusu işlemi hukuka ve hakkaniyete uyarlık bulunmadığı kanaatine varılmıştır.**

D. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

22) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 No'lu Ek Protokolünün 1 inci maddesi; "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir" düzenlemesine yer vermiştir.

23) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 No'lu Protokolünün 1 inci maddesinde mülkiyet hakkının kapsamına bilumum ekonomik hakların girdiği, **bir faaliyetin yürütülmesine ilişkin**

şikayet konusu harç ödemesinin de bu kapsamda değerlendirilebileceği düşünüldüğünde; şikayetçinin ödediği harç miktarının mülkiyet hakkının ihlaline sebep olduğu, sonuç ve kanaatine varılmıştır.

E. İyi Yönetişim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

24) 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde "Kurumun, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözeteceği düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartınının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen " Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası' nda" da yer verilmiştir.

25) Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; ilgili idareden istenilen bilgi ve belgelerin süresi içinde idarece gönderildiği, ilgiliye makul sürede, gerekçeli cevap verildiği ve iyi yönetim ilkelerine uyulduğu, ancak idarenin şikayetçiye, karara karşı hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğinin gösterilmemiş olması sebebiyle " karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi" ilkesine uyulmadığı anlaşılmış olup, İdareden bundan böyle bu ilkeye de uyacağı beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

26)14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

27) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, "*Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.*" hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden arta kalan süre içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre, ŞİKAYETİN KABULÜNE;

1) 2013-2014 Güz dönemi için yatırılmış olan 129,00.-TL harç ücretinin şikayetçinin mağduriyetinin makul sürede giderilmesi ve iadesi hususunda yeni bir işlem tesisi için GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE TAVSİYEDE BULUNULMASINA,

2) Yukarıda anılan Kanunun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Gazi Üniversitesi Rektörlüğünce bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

3) Bu kararın şikayetçi ile YÜKSEK ÖĞRENİM KURULU BAŞKANLIĞINA (YÖK) ve GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE TEBLİĞİNE

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M.Nihat ÖMEROĞLU

Kamu Başdenetçisi